

Andrei-Viorel Iugan

DREPTURILE PERSOANELOR DEȚINUTE

Universul Juridic
București
- 2018 -

Abrevieri	5
1. Libertatea conștiinței, a opiniilor și libertatea credințelor religioase	9
2. Dreptul la informație	23
3. Dreptul la consultarea documentelor cu caracter personal.....	34
4. Asigurarea exercitării dreptului la asistență juridică	44
5. Dreptul de petiționare și dreptul la corespondență.....	49
6. Dreptul la convorbiri telefonice.....	60
7. Dreptul la comunicări on-line	64
8. Dreptul la plimbare zilnică	66
9. Dreptul de a primi vizite și dreptul de a fi informat cu privire la situațiile familiale deosebite	73
10. Dreptul la vizită intimă.....	89
11. Dreptul de a primi, cumpăra și a deține bunuri	103
12. Dreptul la asistență medicală, tratament și îngrijiri	140
13. Dreptul la asistență diplomatică.....	180
14. Dreptul la încheierea căsătoriei.....	182
15. Dreptul de a vota	186
16. Dreptul la odihnă și repausul săptămânal	188
17. Dreptul la muncă	194
18. Dreptul la învățământ.....	233
19. Dreptul la hrană, ținută, cazarmament și condiții minime de cazare.....	236
20. Acordarea de recompense	295

21. Participarea la activități sportive	301
22. Curs de calificare profesională efectuat în străinătate.....	302
23. Asistență psihologică	305
24. Transferarea persoanelor deținute	306
25. Dispoziții procesuale.....	311

1. Libertatea conștiinței, a opiniilor și libertatea credințelor religioase

Legislație

➡ *Legea nr. 254/2013*

Art. 58. (1) Libertatea conștiinței și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase ale persoanelor condamnate nu pot fi îngrădite.

(2) Persoanele condamnate au dreptul la libertatea credințelor religioase, fără a aduce atingere libertății credințelor religioase ale celorlalte persoane condamnate.

(3) Persoanele condamnate pot participa, pe baza liberului consimțământ, la servicii sau întruniri religioase organizate în penitenciare, pot primi vizite ale reprezentanților cultului respectiv și pot procura și deține publicații cu caracter religios, precum și obiecte de cult.

➡ *Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, din 10 martie 2016*

Art. 124. (1) Administrația Națională a Penitenciarelor, prin unitățile subordonate, permite accesul reprezentanților cultelor și asociațiilor religioase recunoscute de lege în mediul penitenciar, pentru a răspunde nevoilor de asistență religioasă a deținuților, în condițiile art. 58 din Lege, în baza aprobării scrise a directorului penitenciarului.

(2) Directorul penitenciarului poate dispune interzicerea accesului reprezentanților cultelor sau asociațiilor religioase recunoscute de lege pentru o perioadă de maximum 6 luni, în condițiile prevăzute la art. 141.

(3) Deținuții pot să își declare pe baza liberului consimțământ confesiunea sau apartenența religioasă la intrarea în locul de deținere și ulterior pe parcursul executării pedepsei.

(4) Schimbarea confesiunii sau a apartenenței religioase pe parcursul perioadei de detenție este dovedită printr-o declarație pe propria răspundere și prin actul de confirmare a apartenenței la cultul respectiv.

(5) Reprezentanții cultelor sau asociațiilor religioase care au acces în penitenciar pot distribui deținuților publicații și obiecte religioase, care pot

fi păstrate într-un număr rezonabil. Caracterul rezonabil se stabilește în funcție de numărul și dimensiunea publicațiilor, cărților și obiectelor religioase aflate în posesia unui deținut, fără afectarea spațiului său de viață sau al celorlalți deținuți, în situația în care cazarea se face în comun.

(6) Deținuții care participă la activități cu caracter religios sau moral religios pot solicita întreveneri confidențiale cu reprezentanții cultelor sau asociațiilor religioase recunoscute de lege, în condițiile stabilite de administrația penitenciarului.

(7) Deținuții nu pot fi constrânși să practice vreo religie sau să adopte vreo credință, să participe la reuniuni sau întruniri religioase, să accepte vizita unui reprezentant al unui cult sau al unei credințe religioase.

(8) În situația în care este vizată o schimbare de religie, deținuților li se permite să participe la întrunirile cultului sau credinței respective, cu acordul reprezentanților acestora și ținându-se seama de măsurile specifice de siguranță a deținerii, programul zilnic și numărul deținuților participanți. Deținuții sunt informați că schimbarea religiei este o decizie majoră, care le poate afecta relația cu membrii de familie, aparținători sau alte persoane.

Jurisprudență

1. Din actele dosarului rezultă că petentul a beneficiat de asistență religioasă, la data de 22 decembrie 2016 fiind prezentat la biserica unității pentru a fi spovedit și împărtășit. Până la data transferului la Penitenciarul Târgu Jiu, respectiv 5 ianuarie 2017, petentul nu a mai formulat alte cereri pentru a participa la activitățile religioase derulate.

Astfel, împrejurarea că în Penitenciarul București Jilava nu există o moschee nu echivalează cu încălcarea dreptului deținutului la libertatea credinței sale religioase, deținutul având posibilitatea legală de a primi vizite ale reprezentanților cultului respectiv, de a solicita acestora să organizeze servicii sau întruniri religioase în penitenciar și poate procura și deține publicații cu caracter religios, precum și obiecte de cult. Din cuprinsul adresei Penitenciarului București Jilava rezultă că administrația locului de deținere a depus diligențe în vederea asigurării deținuților de alte confesiuni religioase decât cea creștină a posibilității de a-și manifesta religia,

asigurând un spațiu de rugăciune multiconfesional aflat la nivelul secției 1. Pe de altă parte, penitenciarul nu are obligativitatea de a avea angajați reprezentanți tuturor formelor de credință, însă nici nu îngreuează în vreun fel posibilitatea deținuților de a intra în legătură aceștia, deținuții putând beneficia de asistență religioasă pe bază de cerere scrisă adresată directorului unității.

Se mai reține că deținutul primește regim de hrană musulman, la solicitarea sa, din data de 11 august 2016 (norma 17 condamnați – musulmani), iar conform informațiilor furnizate de administrația penitenciarului, toată organizarea internă în Blocul alimentar al Penitenciarului București Jilava respectă diferențele de cult dintre creștini și musulmani, și anume: vesela și alimentele se țin separat, iar personalul care pregătește/distribuie mâncarea este de aceeași religie, alocarea la hrană pe norme făcându-se în baza Notei de efective avizată de medicul șef al unității, care consemnează numărul deținuților alocați la normele de hrană în funcție de starea de sănătate a acestora.

În ce privește plângerea deținutului privind faptul că în Penitenciarul București Jilava nu există un ofițer de stare civilă care să îi schimbe numele din actualul nume în numele X s-a constatat că din dispozițiile legale ce reglementează executarea pedepselor privative de libertate rezultă că penitenciarul nu are obligativitatea de a avea angajați ofițeri de stare civilă, obligativitatea ce îi revine unității de deținere fiind aceea de a media, informa deținutul cu privire la instituțiile la care se poate adresa, concretizând această obligativitate prin existența asistenților sociali, petentul având posibilitatea de a se adresa autorității competente pentru schimbarea numelui pe cale administrativă (Jud. Sect. 4 București, sent. pen. nr. 3119 din 23 decembrie 2016, nepublicată).

2. Instanța constată că dreptul la libertate religioasă este un drept de natură constituțională, fiind garantat de prevederile art. 29 din legea fundamentală. De asemenea, acest drept este reglementat și în art. 9 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Potrivit art. 9 par. 2 din Convenție, libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege, care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru siguranța publică,

Libris RO
Respect pentru oameni și cărți

protecția ordinii, a sănătății, a moralei publice, a drepturilor și a libertăților altora.

Acest drept este recunoscut și persoanelor aflate în stare de detenție, aspect prevăzut de legiuitor în art. 58 din Legea nr. 254/2013. De asemenea, potrivit „Regulilor penitenciare europene din 2006”, deținuților trebuie să li se respecte libertatea de gândire, a conștiinței și a religiei. Regimul penitenciar trebuie să fie organizat astfel încât să permită deținuților să-și manifeste religia și convingerile (regula nr. 29).

O componentă esențială a libertății religioase pentru persoanele aflate în stare de detenție o reprezintă posibilitatea acestora de a beneficia de hrană potrivit credinței religioase.

De altfel, acest aspect al libertății religioase este prevăzut, cel puțin la nivel teoretic, și în legislația românească. Potrivit art. 50 din Legea nr. 254/2013, administrația fiecărui penitenciar asigură condiții adecvate pentru prepararea, distribuirea și servirea hranei potrivit normelor de igienă a alimentației, în funcție de vârsta, starea de sănătate, natura muncii prestate, cu respectarea convingerilor religioase asumate de către persoana condamnată printr-o declarație pe propria răspundere.

În ceea ce privește aplicarea practică a acestui aspect, instanța constată că în prezent doar persoanele de religie ortodoxă și musulmană beneficiază de hrană potrivit apartenenței religioase.

Instanța reține că alocarea la hrană se face conform prevederilor O.M.J. nr. 2713/C din 15 noiembrie 2001, în funcție de mai multe criterii, printre care: starea de detenție (condamnat definitiv sau arestat preventiv), starea de sănătate (în cazul persoanelor private de libertate bolnave se distribuie hrană pentru bolnavii cu afecțiuni comune și diferențiată pentru cei cu afecțiuni deosebite, precum TBC, diabet și afecțiuni hepatice), apartenența la religie (creștini sau musulmani), participarea la activități ce impun efort fizic, vârstă (minori sau majori). În funcție de aceste criterii, cantitatea de hrană se diferențiază pe norme și se alocă în funcție de categoria în care se găsește la un anumit moment persoana privată de libertate, încadrarea fiind făcută la solicitarea compartimentului responsabil: evidență, medical sau organizarea muncii.

Problema invocată de petenți este o problemă cu care se confruntă întreg sistemul penitenciar din România. Deși Legea nr. 254/2013 garantează

dreptul la hrană potrivit credinței religioase, în realitate, în prezent, pentru nicio altă credință decât ortodoxă și musulmană acest drept nu este respectat. Din răspunsul administrației penitenciarului către petentul K.C., răspuns aflat la dosar, rezultă că unitatea penitenciară nu poate asigura acest gen de hrănire datorită condițiilor impuse de normele alimentare și preparare specifice, însă i se aduce la cunoștință petentului că poate solicita achiziția din fonduri proprii, de la punctul comercial, alimente.

Faptul că administrația Penitenciarului Rahova nu poate asigura în mod efectiv servirea către petenți de hrană kosher nu este de natură a influența soluționarea prezentei cauze, rolul instanței de a judecată fiind de a garanta aplicarea dispozițiilor legale și respectarea drepturilor și libertăților cetățenilor.

Instanța nu poate achiesa la susținerile reprezentantului Ministerului Public potrivit cărora petenții pot beneficia de hrană kosher prin intermediul pachetelor și pot solicita ca această hrană să le fie pusă la dispoziție prin intermediul magazinului din incinta penitenciarului. În ceea ce privește dreptul la pachet, instanța reține că prin intermediul pachetelor persoanele private de libertate nu pot primi mâncare care necesită încălzire, coacere, fierbere sau alte tratamente termice în vederea încălzirii. Totodată, în condițiile în care scopul dreptului la pachet este a oferi persoanelor deținute posibilitatea de a primi hrană în plus față de cea asigurată de penitenciar, ar fi inechitabil a le pretinde acestora să-și asigure în principal hrana prin intermediul pachetelor. De asemenea, nici cererea ca această mâncare să fie desfăcută prin intermediul magazinului din penitenciar nu poate constitui un remediu efectiv. Magazinul respectiv nu are posibilități reale de a comercializa astfel de produse (care să respecte și componenta spirituală a mâncării kosher). Nu s-ar putea vorbi de asigurarea de hrană kosher doar prin comercializarea de salată de vinete și humus. De asemenea, nu s-ar putea impune petenților să suporte adaosul comercial existent la produsele din incinta penitenciarului.

Drept urmare, în baza art. 56 din Legea nr. 254/2013, va admite în parte contestațiile formulate de petenți împotriva încheierii nr. 717 din 10 iulie 2015 a judecătorului de supraveghere a privării de libertate din Penitenciarul Rahova.

Va desființa încheierea nr. 717 din 10 iulie 2015 a judecătorului de supraveghere a privării de libertate din Penitenciarul Rahova și, rejudecând: